

Сторінки історії фортепіанного відділу.

До 150-річчя Київського музичного училища в 2018 році

Історія фортепіанного відділу розпочинається одночасно з відкриттям у січні 1868 року Київського музичного училища. Тоді відділ мав назву «Клас гри на фортепиано с изучением метода преподавания» і першими його викладачами були випускники Лейпцизької консерваторії Б. Е. Каульфус, М. В. Лисенко (нетривалий час) і випускники Петербурзької консерваторії по класу А. Г. Рубінштейна – М. Альтані і Ю. Померанцев.

На перших екзаменах і концертах, в яких брали участь учні класу фортепіано, виконувались сонати Моцарта, Бетховена, етюди, ноктюрни, полонези Шопена. Це свідчить про первісний високий рівень репертуарних вимог програми класу фортепіано, що відповідали завданням підготовки піаністів – професіоналів, які опанували досягнення російської та західно-європейської музичної культури.

У 1876 році склад викладачів фортепіано поповнили випускники Петербурзької консерваторії по класу Теодора Лешетицького – Г. К. Ходоровський та В. В. Пухальський. З іменем В. В. Пухальського – талановитого піаніста, педагога, диригента і композитора, пов'язано піднесення і розквіт музичного життя Києва й інтенсифікація процесу розвитку училища взагалі, а класу фортепіано – зокрема. В. В. Пухальський є засновником фортепіанної школи, визнаної у всьому світі. Серед учнів, які в різні роки навчалися в його класі: Володимир Горовиць, Олександр Браїловський, Леонід Ніколаєв, Костянтин Михайлов,

Київська муніципальна академія музики ім. Р. М. Глієра

Григорій Коган, Арнольд Альшванг, Микола Тутковський, Анна Артоболевська, Болеслав Яворський, Авраам Сатановський, Регіна Горовиць. І це далеко не повний перелік видатних піаністів, які уславили ім'я В. В. Пухальського.

В період 1878-1887 рр. клас фортепіано по черзі вели М. Кабанова, О. Істоміна, Л. Бетінг, С. Брикнер, М. Листовничий. В подальші роки значну роль в житті фортепіанного відділу відіграла діяльність таких викладачів як Г. Бобінський (випускник Варшавської консерваторії), М. Тутковський (випускник училища по класу В. Пухальського, талановитий піаніст, композитор і диригент, засновник відомої в 20-ті роки ХХ сторіччя музичної школи), О. Штосс-Петрова (учениця В. Пухальського, випускниця Петербурзької консерваторії по класу Г. Єсипової), М. Домбровський (випускник Г. Єсипової).

Важливий період в історії відділу пов'язаний з іменем випускника училища, учня В. В. Пухальського, видатного педагога-піаніста Костянтина Миколайовича Михайлова, який після закінчення Петербурзької консерваторії по класу Ганни Єсипової з 1907 р. працював в училищі до кінця життя. Із його класу вийшла велика кількість знаних музикантів-піаністів, в тому числі і майбутні викладачі училища Л. Б. Шур, М. І. Кузьмін, М. Л. Воскобійник, О.Г.Орлова, Ю. Й. Голембіовський, О. М. Канерштейн, діяльність яких визначила шляхи розвитку фортепіанного відділу училища, а також Л. Є. Цвірко, А. К. Рощина, І. М. Рябов, які в подальшому почали педагогічну діяльність на кафедрах Київської консерваторії.

Київська муніципальна академія музики ім. Р. М. Глієра

1913 року на базі Київського музичного училища було створено консерваторію, і по 1928 рік контингент викладачів класу фортепіано в консерваторії і училищі був єдиний. Великого значення для процесу розвитку фортепіанного виконавства і педагогіки в ті ж роки набула педагогічна діяльність таких видатних митців як Ф. М. Блуменфельд і Г. Г. Нейгауз. Під час декількох реорганізацій училища (1928-1934) серед викладачів класу фортепіано були також відомі педагоги Б. Л. Яворський, М. А. Гозенпуд, А. М. Луфер, Я. Д. Фастівський. 1934 року в результаті останньої реорганізації склалась та система музичної освіти України, що існує й сьогодні – консерваторія, училище, десятирічка, і Київське музичне училище почало працювати як самостійний спеціальний середній навчальний заклад.

В перші післявоєнні роки поряд із досвідченими і визнаними майстрами К. М. Михайловим, А. А. Янкелевичем і М. А. Гозенпудом почали працювати на відділі Л. Б. Шур, М. І. Кузьмін, пізніше до них приєдналися М. Л. Воскобійник, С. Й. Корн.

Однією із найпомітніших сторінок історії відділу є педагогічна діяльність Лідії Борисівни Шур, яка викладала в училищі понад 50 років. Учениця Костянтина Михайлова, талановита піаністка, лауреат українського та всесоюзного конкурсів (1937-1938 р.), видатний педагог, доцент Л. Б. Шур створила свою фортепіанну школу, її вихованці увійшли до сучасної педагогічної еліти і працюють в різних країнах світу.

Київська муніципальна академія музики ім. Р. М. Глієра

У 1950 році на відділі почала працювати випускниця М. І. Кузьміна в училищі та Євгена Слівака у консерваторії, обдарована піаністка, самобутній педагог Ольга Григорівна Орлова. Понад півстоліття продовжувалася її плідна педагогічна діяльність. Виконавці і педагоги – представники фортепіанної школи Орлової – багато в чому сформували обличчя сучасної школи піанізму в Україні.

З метою вшанування пам'яті Лідії Шур та Ольги Орлової з 2011 року на фортепіанному відділі проводяться студентських виконавських конкурсів на їх честь.

У 1957 році в училищі було засновано заочне відділення, внаслідок чого значно розширився контингент викладачів і студентів відділу. У складі педагогів класу фортепіано 60-70 років: М. І. Кузьмін, Л. Б. Шур, О. Г. Орлова, О. М. Вериківська, С. Ф. Корн, О. М. Канерштейн, О. М. Гончаров, М. Л. Воскобійник, С. М. Тальянська, І. О. Кандиба, Є. І. Судак, Л. В. Калініченко, С. Я. Тельнікова, Ю. В. Селівохіна, А. Г. Ремньова, Л. Ф. Рой, О. А. Поляченко, В. І. Яценко, Л. О. Донець, Л. І. Кізікова, Т. Ф. Гладкова, Л. О. Михайлова, Г. Ф. Парфьонова, Ю. І. Лотаков.

Треба відзначити, що у другій половині ХХ сторіччя велику роль в становленні відділу набула діяльність його завідувачів. 20 років відділом керував М. І. Кузьмін (1946-1965 рр.), який став першим дослідником української школи музичного мистецтва. До 1975 року відділ очолював А. І. Ребро, пізніше відділ було поділено на два самостійні підрозділи і, паралельно з А. І. Ребром, завідувачем стає Ю. Й. Голембіовський. Цей період характеризується пошуків творчих пошуків у педагогічній, методичній діяльності, зростанням професійної майстерності викладачів та рівня підготовки випускників. Після рішення дирекції училища про об'єднання двох комісій, Ю. Й. Голембіовський очолював відділ до 1987 року.

Київська муніципальна академія музики ім. Р. М. Глієра

Серед молодих викладачів, які в 70-90-ті роки приєдналися до своїх старших колег – Т. С. Кушніренко, Л. М. Ковтюх, М. А. Зарудянська, І. О. Зубенко, В. В. Каращук, Г. М. Сміхова, Т. А. Козлова, В. П. Калашник, Ю. Є. Красовський, О. Я. Бондаренко, І. В. Вавринчук, І. В. Гаврилюк, О. М. Чорноморська, Т. М. Півоварова, А. С. Шевченко.

Згідно традиції минулих років, клас фортепіано за сумісництвом вели професори і доценти Київської консерваторії: А. К. Рощина, Р. О. Лисенко, В. О. Козлов, О. М. Снегірьов, А. Т. Гудько, Л. П. Пруднікова; деякий час викладачами працювали Г. П. Разборщук, Т. А. Лобачова, С. В. Шабалтіна, Т. З. Амозова, Н. А. Івашиніна.

У 1987-1989 роках відділом керувала Т. С. Кушніренко – випускниця училища по класу Л. Б. Шур.

З 1989 по 2004 рік відділ очолювала Олена Михайлівна Вериківська, донька відомого українського композитора М. І. Вериківського, випускниця Арнольда Анатолійовича Янкелевича. Талановитий організатор, вона прийняла керівництво відділом в складні часи перебудови і розвалу СРСР, розпаду сталих творчих зв'язків, всієї системи музичної освіти. Вона не тільки зберегла кращі надбання минулого, але й залучила до роботи плеяду молодих перспективних музикантів, серед яких В. І. Титович, Н. П. Роменська, В. С. Антонов, Т. А. Сивак, О. М. Дрига, Ю. В. Яблонська, А. І. Халікова, відкрила нові шляхи розвитку відділу, використовуючи сучасні інформаційні можливості, можливості міжнародних контактів. У 1996 році за її ініціативою було започатковано Регіональний конкурс – огляд юних піаністів (з 2003 року носить ім'я Олени Вериківської, з 2012 року отримав статус Всеукраїнського). За ці роки в конкурсі – огляді взяли участь понад 2000 учнів музичних шкіл не тільки Київського регіону, а й Криму, Харкова, Одеси, Черкас, Чернігова, Маріуполя, Шостки, Львова, Коломиї, Чернівецької, Івано-Франківської, Донецької, Миколаївської, Полтавської, Закарпатської, Запорізької областей, а також представники Росії, Сербії, США, Китаю, В'єтнаму; понад 280 учасників конкурсу стали вихованцями відділу і надалі продовжили професійну освіту у вищих навчальних закладах.

Київська муніципальна академія музики ім. Р. М. Глієра

Значним творчим доробком стала участь викладачів відділу М. А. Зарудянської, Л. М. Ковтюх і Г. М. Смехової в організації та проведеному у травні 1995 року I Міжнародного конкурсу молодих піаністів пам'яті Володимира Горовиця. І якщо зараз неможливо уявити мистецьке життя України без конкурсу В. Горовиця, то також неможливо відокремити конкурс Горовиця від фортепіанного відділу. В числі переможців та призерів конкурсу – студенти училища О. Ключарьова, А. Халікова, Д. Таванець, Ю. Гуменюк, М. Пухляк, А. Ємець, О. Антоненко, М. Бичкова, М. Калугіна, О. Чорний, О. Леонов.

За останні п'ятнадцять років звання лауреатів національних і міжнародних конкурсів вибороли понад 120 вихованців фортепіанного відділу.

За період 1975-2005 років на відділі підготовлено понад 1800 молодих спеціалістів, більшість з яких продовжили свою освіту в вищих навчальних закладах; професійну освіту на відділі здобули іноземні студенти з Канади, Венесуели, Ірану, Китаю, Туреччини, США, Чорногорії.

У 2005 році на факультеті музичного мистецтва КДВМУ ім. Р. М. Глієра було відкрито спеціалізацію «Фортепіано», і це сприяло розкриттю значного творчого потенціалу викладачів циклової комісії та секції «Фортепіано» кафедри виконавських дисциплін №1, які успішно навчають студентів трьох кваліфікаційних рівнів – «Молодший спеціаліст», «Бакалавр» і «Магістр».

Нині в Київському інституті музики ім. Р.М.Глієра працюють представники різних піаністичних шкіл: випускники училища і Київської консерваторії (нині НМАУ ім. П.І.Чайковського) Л. М. Ковтюх (з 2004 року – завідувач відділу), М. А. Зарудянська, Г. М. Смехова, К. А. Разборщук, І. А. Задависька, випускники Київської консерваторії Г. С. Шевченко, І. В. Вавринчук, О.В.Аніщенко, І. С. Гаврилюк, Т. М. Півоварова, Ю. В. Яблонська, А.В.Ляхович, О.А.Жукова; випускниця Кишинівської консерваторії Г. І. Авдєєва, випускниці Ленінградської консерваторії О. М. Чорноморська та О. Я. Бондаренко; випускниця Одеської консерваторії Н. Б. Демешко, випускник Московської консерваторії Є. О. Ржанов.

Київська муніципальна академія музики ім. Р. М. Глієра

Збереження історичного коріння, збагачення процесу навчання новітніми технологіями, акумуляція педагогічного досвіду передових фортепіанних шкілсучасності – це базові напрямки роботи відділу сьогодні і це передумови його успішного шляху у майбутньому.

Гіваргізова Ірина Миколаївна,
випускниця Київського державного музичного училища ім. Р. М. Глієра 1967 року, клас М. І. Кузьміна, заслужений працівник культури України, старший викладач комісії концертмейстерського класу, керівник редакційно-видавничого відділу КІМ ім.Р.М.Глієра, координатор з громадських зв'язків Міжнародного конкурсу молодих піаністів пам'яті Володимира Горовиця. Має публікації з питань фортепіанної педагогіки і виконавства.